

Uluslararası Sosyal Bilimlerde
Mükemmellik Arayışı Dergisi
(USMAD)

Aralık 2021, Cilt 1, Sayı 1

International Journal of the
Pursuit of Excellence in Social
Sciences (IJPES)

December 2021, Volume 1, Issue 1

Pandemi, Veli ve Çocuk Yönetimi

Mustafa Çetin¹, Bilgen Kırıl²

Özet

Araştırma, pandemi döneminde uzaktan eğitim yoluyla öğrenimlerine devam eden ve sosyal yaşamı sadece ev ile sınırlı olan çocukların velileri tarafından nasıl yönetildiğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma olup, durum çalışmasıdır. Araştırma 2020-2021 akademik yılında Aydın ilinde 11 gönüllü veli ile yürütülmüştür. Veliler seçilirken ölçüt ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Bu araştırmadaki ölçüt velilerin çocuklarının ilkokulda öğrenim görüyor olmasıdır. Araştırma sonucunda velilerden bazıları çocuk yönetimi konusunda kendilerini olumlu değerlendirirken, bazıları olumsuz değerlendirmelerde bulunmuştur. Çocuk yönetiminde kendilerini olumlu gören veliler planlama yapma, rehberlik etme, aile fertleri arasında eşgüdüm, psikolojik sağlamlık, yeteri kadar zaman ayırma, öğretmenle iletişim gibi konular üzerinde durmuşlardır. Pandemi süreciyle birlikte uygulanan sokağa çıkma yasakları ilkokul öğrencilerini pek çok yönden etkilemiş ve öğrencilerin bu süreçte yoğun bir şekilde korku ve kaygı yaşadıkları ortaya çıkmıştır. COVID-19 günlerinde uzaktan eğitim faaliyetleri devam etmiş ve çocuklar evden dışarıya çıkamamışlardır. Bu durum anne-babalar ya da veliler açısından çocukların yönetimi konusunda birtakım sorunlara sebep olmuştur. Yapılan bu çalışmada pandemi döneminde velilerin çocuklarını yönetmede yaşadığı sorunlar ve bu sorunları aşmak için neler yaptıkları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, uzaktan eğitim, çocuk yönetimi

Pandemic, Parent, and Child Management

Abstract

The research was carried out to determine how children who continue their education with distance education during the pandemic period and whose social life is limited to home only, are managed by their parents. The research is qualitative research and a case study. The research was carried out with 11 volunteer parents in Aydın province in the 2020-2021 academic year. Criterion and maximum diversity sampling methods were used when selecting parents. The criterion in this study is that the children of the parents are studying in primary school. As a result of the research, while some of the parents evaluated themselves positively about child management, some of them made negative evaluations. Parents who see themselves as positive in child management focused on planning, guiding, coordination among family members, psychological resilience, allocating enough time, and communication with the teacher. Curfews implemented with the pandemic process have affected primary school students in many ways, and it has been revealed that students experience intense fear and anxiety in this process. During the COVID-19 days, distance education activities continued, and children could not go out of the house. This situation has caused some problems in terms of the management of children by the parents. In this study, it was tried to reveal the problems that parents experienced in managing their children during the pandemic period and what they did to overcome these problems.

Keywords: Pandemic, distance education, child management, parent

Makale Geçmişi Geliş: 26/11/2021 Kabul: 12/12/2021 Yayın: 31/12/2021

Makale Türü Araştırma Makalesi

Önerilen Atf Çetin, M. & Kırıl, B. (2021). Pandemi, veli ve çocuk yönetimi. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Eğitimde Mükemmellik Arayışı Dergisi (USMAD)*, 1 (1), 30-44.

¹ Sorumlu yazar: Yüksek Lisans Öğrencisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın/Türkiye, 1930902101@stu.adu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8219-4678

² Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın/Türkiye, bilgen.kiral@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5352-8552

Giriş

Eğitim sisteminde çocukların, okulların ve devletlerin iyiliği için öğretmen-öğrenci-veli işbirliğinin kurulması gereklidir. Bu işbirliğinde en büyük görevlerden birisi de velilere düşmektedir. Pandemi ile velilerin sorumlulukları da artmıştır (Çalışkan ve Ayık, 2015). Çünkü okullarda eğitim-öğretim faaliyetleri yapılamamış, okullar kapatılmak zorunda kalmıştır. Okulların kapatılmasıyla birlikte tüm eğitimsel etkinlikler uzaktan yapılmaya başlanmış, bu süreçte evde olan çocuklar ailelerinin desteği ile öğrenimlerine devam etmişlerdir (Karip, 2020). Okulların kapanmasına karşı öğretmenlerin öğrencilerine ulaşmasını sağlamak ve eğitim aksaklığının önüne geçmek adına uzaktan eğitim uygulamaları en iyi yol olarak olmuştur (Sönmez ve Cemaloğlu, 2021). Bununla birlikte öğrenci performansını belirlemek, öğretmenleri desteklemek, öğrencilere ve ebeveynlere psiko-sosyal destek sağlamak, telafi eğitimi planlamak ve okulların kısa süreler halinde açılması gibi istisnalar ve çeşitli uygulamalar hayata geçirilmeye çalışılmıştır (Gençoğlu ve Çiftçi, 2020).

Pandemi sürecinde sosyal izolasyonun uzamasıyla birlikte öğrenciler, eğitim faaliyetleri için dijital araçları kullanmaya başlamışlar, akranlarıyla iletişim kuramamışlardır. Öğrenciler evde kaldıkları süre boyunca eğlenmek, vakit geçirmek ve sosyalleşmek için dijital araçları çok sık kullanmaya başlamışlardır. Bu durum, evde zorunlu olarak vakit geçirmek zorunda kalan çocukların dijital araçları kullanma zamanını daha da artırmıştır (Erol ve Erol, 2020). Pandemi sürecinde çocuklar sokağa çıkamamış ve eğitim faaliyetleri evlerde yürütülmüştür. Bu durum velilerin evde çocuklarını yönetmelerinde birtakım sorunlara sebep olmuştur. Yapılan bu çalışmada pandemi döneminde velilerin çocuklarını yönetmede yaşadığı sorunlar ve bu sorunları aşmak için neler yaptıkları veli görüşleri doğrultusunda ele alınmıştır.

COVID-19 Pandemisinde Ebeveynlerin Çocuk Yönetimi

Yaşamın, evle sınırlanmaya çalışıldığı COVID-19 salgını sürecinde, okulların kapanmasıyla evlere kapatılan bireylerin büyük bir kısmını çocuklar ve anneleri oluşturmuştur (Öztürk, Kuru ve Yıldız, 2020). Bazı ailelerin, eğitim sürecinin sadece okullarla sınırlı olduğunu düşünmeleri, çocukların eğitimi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları, pandemi sürecinde yaşanan sorunların gerekçesidir (Sarı ve Nayır, 2020). COVID-19 pandemisi, öğrencilerin yaşamlarını farklı şekillerde etkilemiştir. İlköğretim okullarından yükseköğretime veya yükseköğretimden istihdama geçiş yapanlar gibi eğitimin ve yaşamın her döneminde bireyler belirli zorluklarla karşı karşıya kalmıştır (Daniel, 2020). Bu zorluklardan en önemlisi de hiç şüphesiz ki okulların kapatılmasıdır. Okulların kapanması sürecinde çevrimiçi yöntemler, ulusal kanallardan derslerin yayını, sanal sınıf uygulamaları, e-kaynakların paylaşılması, dijital kaynakların kullanılması, ebeveynler için rehberlik, öğretmenler için mesleki destek ve kullanım kılavuzlarının oluşturulması yaygın yöntemler olmuştur. Bu süreçte erişim eşitsizlikleri, ülkelerin, velilerin ve özellikle öğretmenlerin ortak endişesi olmuştur (Gençoğlu ve Çiftçi, 2020). Ayrıca her ebeveynin, çocuklarının çevrimiçi öğrenmesini kolaylaştırmak için gereken dijital okur-yazarlığa sahip olmadığı veya okula gitmek için yeterli zamanları olmadığı da bilinmektedir (Can, 2020).

Pandemi süreci, öğrencilerin uzun süre evde kalması ve sadece akademik olarak değil, sosyal ve duygusal olarak da etkilenmesi anlamına gelmiştir. Etkili bir uzaktan eğitim süreci, yalnızca öğrenme içeriğini çevrimiçi olarak çocuklara aktarmakla ilgili olmayıp; aynı zamanda öğrencilerin ihtiyaç duyduğu ilgi, anlayış ve empatiye de yanıt verebilmelidir. Öğrencilerle iletişim kurabilmek, onları anladığını ve önemseydiğini hissettirmek, insan olarak değerli olduklarını göstermek oldukça önemlidir (Bozkurt, 2020). Çünkü ebeveynlerinin çalışma ve ailelerin günlük yaşamlarındaki değişikliklerin (dönüşümlü çalışma, uzaktan çalışma ya da yarı zamanlı çalışma gibi) yanı sıra, öğrencilerin okul ve arkadaşlardan uzak kalmaları, uzun süre kapalı ortamlarda kalmaları gibi durumlar öğrencilerin psikolojilerini olumsuz yönde etkilemiştir (Gençoğlu ve Çiftçi, 2020).

Öztürk, Kuru ve Yıldız (2020) tarafından yapılan çalışmada, pandemi sürecinde ailelerin uzun süre çocuklarıyla birlikte evde kalmaları, okulun kendileri ve çocuklar için ne kadar önemli olduğunu göstermiş, okulun özellikle çocukları rahatlatarak enerjilerini atmalarına yardımcı olduğu vurgulanmıştır. Uzaktan eğitim ve öğretim bağlamında aileler hem öğrenci katılımının motive edici hem de öğrencinin öğrenmesinin kolaylaştırıcıları olarak eğitimin sağlanması için kilit görevler üstlenmek zorunda kalmışlardır (OECD, 2020). Pandemi nedeniyle sadece evlerinde yaşamlarını sürdürmek zorunda kalan ebeveynler kendi ekonomik gelecekleri konusunda da son derece endişeli zamanlar geçirmiştir. Bu nedenle evde eğitim görmek, özellikle motivasyonu düşük çocuklar için kolay olmamıştır (Daniel, 2020). Bu açıdan çoğu ebeveyn uzaktan eğitimi, öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Öğrencilerin derslere odaklanmakta güçlük çekmelerinin nedenleri olarak velilerin süreci yönetememeleri, çocukların okulun bittiğini düşünmesi, yüz yüze eğitime alışık öğrencilerin uzaktan eğitime alışmamış olmaları ve öğrencilerin alışık olmadıkları bir çalışma disiplini içerisine girmeleridir (Erol ve Erol, 2020).

Sarı ve Nayır (2020) UNESCO, OECD ve Dünya Bankası gibi kuruluşların raporlarını analiz etmişler, uzaktan eğitime hiçbir hazırlığı olmadan karşılaşan ebeveynlerin ve öğretmenlerin, uzaktan eğitimi sürdürmede zorluklar yaşamaları, öğretmen ve öğrencilerin kendilerini kötü hissetmeleri, yüksek ekonomik maliyetler, okul bırakma oranlarının artması, ölçme-değerlendirmede yaşanan zorluklar, sosyal izolasyon ve öğrencilerin öğrenme kayıpları gibi sorunları tespit etmişlerdir. Ebeveynlerin yetersiz kaldığı bir başka durum ise sağlık okur-yazarlığıdır. Avrupa'da yetişkinlerin yaklaşık yarısı sağlık okur-yazarlığı ile sorunlar yaşadıklarını ve hem kendi sağlıkları hem de diğerlerinin sağlığı ile ilgilenebilmek için gerekli yeterliliklere sahip olmadıklarını bildirmişlerdir (Paakkari ve Okan, 2020). Görüldüğü gibi pandemi pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sebeple yapılan bu çalışma, pandemi döneminde evde uzaktan eğitim yoluyla öğrenim gören ve sosyal yaşamı evle sınırlı kalan çocukların velileri tarafından nasıl yönetildiğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu genel amaçtan yola çıkarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Pandemi sürecinde veliler çocuklarının boş zamanlarını ve öğrenim durumlarını nasıl yönetmişlerdir?
2. Velilerin çocuklarının pandemiden etkilenme durumu ve çocuk yönetimi konusundaki görüşleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmada, derinlemesine ve az kişiyle, ayrıntılı olarak çalışmak için nitel araştırma benimsenmiş olup (Patton, 2014), durum çalışmasıdır. Bu çalışma var olan durumun ortaya çıkarılmasını amaçladığı için betimsel durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Bu çalışmalar, yaşamdaki var olan, gündelik durumların çalışılmasını, betimlenmesini ve ortaya konulmasını amaçlayan çalışmalardır (Creswell, 2016). Araştırmada bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak, ilgili durumu nasıl etkiledikleri veya ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine yoğunlaşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Katılımcılar

Araştırma 2020-2021 akademik yılı birinci yarıyılında Aydın ilinde ilkökulda çocuğu olan 11 gönüllü veli ile yürütülmüştür. Veliler seçilirken ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmadaki ölçüt velilerin çocuklarının ilkökulda öğrenim görüyor olmasıdır. Ayrıca velilerin cinsiyet, yaş, meslek, çocuğun sınıf düzeyi vb. yönlerden farklı olarak seçilmesine dikkat edilmiştir. Araştırmanın katılımcılarına ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

K. Sayısı	Mesleği	Cinsiyeti	Yaşı	İsim Kodları
1	Devlet Memuru	Erkek	40	Ahmet
2	İşçi	Erkek	29	Feridun
3	Tekniker	Kadın	33	Gülay
4	Öğretmen	Erkek	40	Koray
5	Yönetici	Kadın	36	Kübra
6	Öğretmen	Kadın	39	Melike
7	Öğretmen	Erkek	44	Murat
8	Devlet Memuru	Kadın	36	Neriman
9	Öğretmen	Erkek	39	Numan
10	Öğretmen	Erkek	43	Serdar
11	Askeri Personel	Erkek	38	Süleyman

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmada toplamda 11 veli ile görüşme yapıldığı, velilerin isimlerinin gizli tutularak Ahmet, Feridun, Gülay, Koray, Kübra, Melike, Murat, Neriman, Numan, Serdar, Süleyman gibi farklı isimlerle kodlandığı görülmektedir. Katılımcıların yaş aralığı 28-44 olup aralarında işçi, tekniker, yönetici, devlet memuru, askeri personel ve öğretmen velilerin gönüllü olarak araştırmaya katıldığı görülmektedir. Çalışmada sadece bir katılımcının çocuğu özel okula gitmektedir. Katılımcılardan yedisi erkek, dördü ise kadındır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada verilerin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği, bireylerin, çeşitli konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yoldur (Karasar, 2015). Görüşme formu oluşturulmadan önce öncelikle alan yazın taraması yapılmış, bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelenerek, çalışmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Kavramsal çerçeve oluşturulurken internet taramaları yapılmış, yurtiçi ve yurtdışında çalışılmış makaleler incelenmiştir. Araştırma kapsamında yapılan çalışmalar sonucunda var olan durumu belirlemeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş, oluşturulan form iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Dönütler doğrultusunda formda gereken maddeler düzeltilmiş, forma son hali verilerek bir katılımcı ile pilot uygulama yapılmıştır. Görüşme formunda toplam 11 soru yer almaktadır. Görüşmelerde iki katılımcı dışında diğer katılımcıların ses kayıtları izin istenerek alınmış ve ayrıca görüşme sırasında notlar alınmıştır. COVID-19 kapsamında uygulanan dışarı çıkma yasağı sebebiyle iki görüşme Zoom uygulaması üzerinden online olarak yapılmıştır. Katılımcılarla doğrudan görüşmeler yapılmış ve katılımcılarla benzer yaşantıların deneyimlediği araştırmacılar tarafından fark edilmiştir. Görüşmelerin genellikle ses kaydının alınmasının yanında, notlar da tutulmuştur. Ses kayıtları ve alınan notlar karşılaştırılarak görüşmelerin transkripsiyonları yapılmıştır. Analizler, MAXQDA 12 Nitel Analiz Programı kullanılarak yapılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmada nitel araştırmanın gereği olan iç ve dış geçerlik, güvenilirlik ve objektiflik gibi faktörlere dikkat edilmiştir (Creswell, 2016). Bunun için katılımcı doğrultması, çeşitleme ve farklı kodlayıcıların kodlama yapması gibi yöntemlerin kullanılması önemlidir (Creswell, 2016; Merriam, 2013; Patton, 2014). Bu açıdan araştırmada kullanılan ve yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için öncelikler katılımcılara araştırmanın önemi hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığına vurgu yapılmıştır. Ayrıca katılımcılara çalışmada gerçek isimlerinin kullanılmayacağı bilgisi de verilmiştir. Araştırmacılar tarafından veriler, katılımcıların uygun oldukları farklı zaman dilimlerinde, okul bahçesi, park, farklı açık alanlarda (site bahçesi, balkon gibi) ve online yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Görüşme esnasında alınan ses kayıtlarının transkripsiyonları aynı gün yapılmış ve alınan notlar temize

çekilmiştir. Araştırmada ortaya konulan kategori ve alt kategoriler, Miles ve Huberman (2015) formülünden yararlanılarak araştırmacıların ortak görüşüyle oluşturulmuştur. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için katılımcıların doğrudan alıntılarına da yer verilmiştir. Kodlama sırasında iki uzman tarafından kontrol kodlaması yapılmıştır. Bunun sebebi ortak kaniya varmak, kodları tartışarak kodlar noktasında hemfikir olmaktır.

Araştırmacıların Rolü

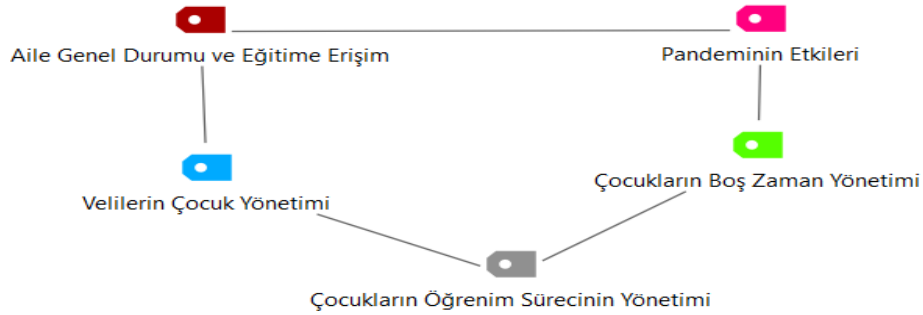
Araştırmacılar, sorun olarak görülen durumun ne olduğunu ortaya koymuşlar, bu durumun neden ve nasıl araştırılması gerektiği üzerine yoğunlaşmışlar ve sonuç olarak Pandemi, çocuk yönetimi ve veli konusunu temalaştırmışlardır. Çünkü Fink (2000), nitel araştırma sürecini; temalaştırma, tasarlama, görüşme yapma, transkripsiyon, analiz, doğrulama ve raporlama olmak üzere yedi aşamaya ayırmıştır. Karasar (2000) ise araştırma için belirlenen problemlere çözümler bulmak amacı ile planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması, analiz edilmesi, yorumlanması, değerlendirilmesi ve rapor edilmesinden oluştuğunu ifade etmiştir. Araştırmacılar, yöntem olarak nitel araştırma yönteminde karar kılmışlardır. Bu süreçte araştırmacılar sorun olarak gördükleri durumları gerçekçi ve açık bir şekilde anlamaya ve tanımlamaya çalışmışlardır. Araştırmacılar bulgulara ulaştıktan sonra yorumlamalar yapmışlar, bulgulardan sonuçlar çıkarmışlar ve duruma sebep olan sorunlara ilişkin çözümler geliştirmeye çalışmışlardır.

Bulgular

Bu bölümde verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın bulguları Şekil 1’de gösterilen kategoriler altında toplanmıştır.

Şekil 1

Araştırmadaki Ana Kategoriler

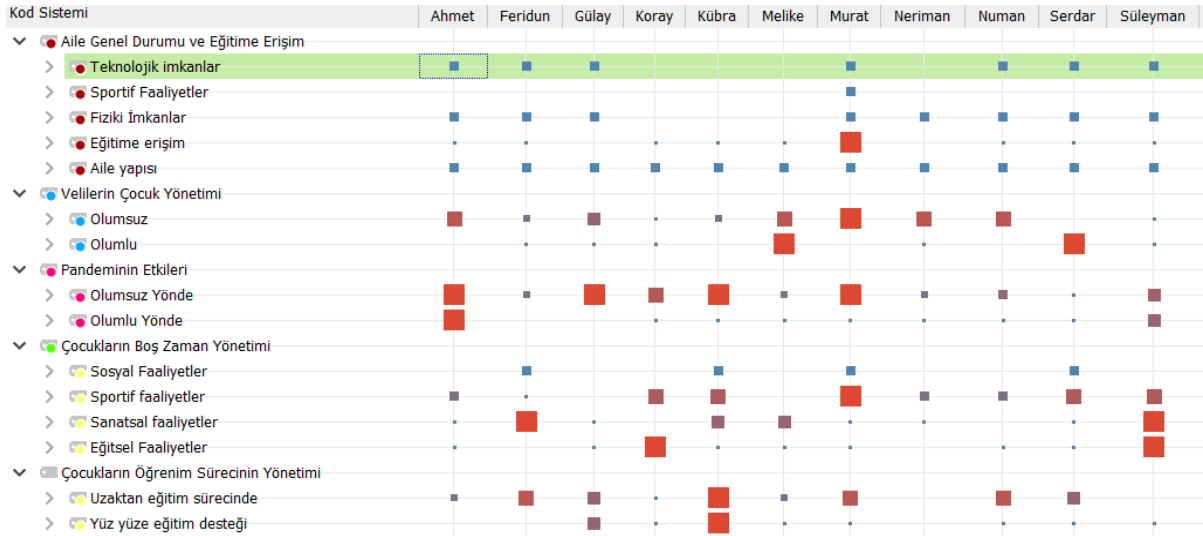
Şekil 1 incelendiğinde araştırmada aile genel durumu ve eğitime erişim, velilerin çocuk yönetimi, pandeminin etkileri, çocukların boş zaman yönetimi ve çocukların öğrenim süreçlerinin yönetimi olmak üzere beş ana kategorinin olduğu görülmektedir. Oluşturulan kategorilere ilişkin bilgiler Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2
Araştırmanın Kategori ve Alt Kategorileri

Şekil 2 incelendiğinde, aile genel durumu ve eğitime erişim kategorisi altında teknolojik imkânlar, sportif faaliyetler, fiziki imkânlar, eğitime erişim, aile alt yapısı alt kategorilerinin ortaya çıktığı görülebilmektedir. Velilerin çocuk yönetimi ve pandeminin etkileri kategorilerinin her ikisinde de olumlu ve olumsuz alt kategoriler oluşmuştur. Çocukların boş zaman yönetimi kategorisi altında sosyal, sportif, sanatsal ve eğitsel faaliyetler olmak üzere dört alt kategori oluşturulmuştur. Son kategori olan çocukların öğrenim süreçlerinin yönetimi kategorisi altında ise uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim olmak üzere iki alt kategori ortaya çıkmıştır. Görüşmelerden elde edilen kodlamaların yoğunluk durumları Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3
Kodların Yoğunluk Durumu

Şekil 3 incelendiğinde aile genel durumu ve eğitime erişim kategorisi altında ortaya çıkan sportif faaliyetler alt kategorisinde kodların yoğunluğunun az olduğu görülmektedir. Pandeminin etkileri

kategorisi altında bulunan olumsuz etkileri alt kategorisinde kodların yoğunluğunun oldukça fazla olduğunu görmek mümkündür.

Ailenin Genel Durumu ve Eğitime Erişim

Araştırma kapsamında katılımcılara sorulan sorular neticesinde ailenin genel durumu, eğitime erişimlerinin nasıl olduğuna ve çocuk yönetimine ilişkin bulgular Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2

Ailenin Genel Durumu ve Eğitime Erişim

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Ailenin genel durumu	Teknolojik imkânlar	Televizyon, İnternet, Telefon, Tablet, Bilgisayar
	Fiziki imkânlar	İnternet alt yapısı, Kendine ait oda
	Sportif faaliyetler	Basketbol, Yüzme, Masa tenisi, Yürüyüş, Futbol, Hentbol
	Aile yapısı	Geniş aile, Çekirdek aile
Eğitime erişim	Uzaktan eğitim	Dizüstü bilgisayar, Masaüstü bilgisayar, Tablet, Telefon, Google Classroom uygulaması, Zoom, EBA
	Yüz yüze eğitim	Özel kurs, Özel okul, Devlet okulu, Özel ders, Anne-baba desteği, Akran desteği, Kardeş desteği

Tablo 2 incelendiğinde ailenin genel durumu ve eğitime erişim kategorisi altında teknolojik imkânlar, fiziki imkânlar ve sportif faaliyetler alt kategorileri görülmektedir. Aile içindeki teknolojik imkânlar, televizyon, internet, telefon, tablet ve bilgisayardır. Fiziki imkânlar alt kategorisi altında evlerdeki internet alt yapısına ilişkin sorunlar ve çocuğun kendisine ait bir odasının olup olmadığı ortaya çıkmıştır. 11 katılımcı ile yapılan görüşmelerden dördü, çocuğuna ait bir çalışma odasının olmadığını ifade etmiştir. Sportif faaliyetler alt kategorisinde katılımcıların ifadelerinden; basketbol, yüzme, masa tenisi, yürüyüş, futbol, hentbol gibi sporların yapıldığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların aile yapısına bakıldığında geniş aile ve çekirdek aile kodlarını görmek mümkündür. Katılımcılardan ikisi dede ve ninenin kendileriyle birlikte yaşadıklarından dolayı aile yapılarını geniş aile olarak tanımlamışlardır. Diğer katılımcılar, anne-baba ve çocuk/çocuklardan oluşan çekirdek aile yapısına sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Eğitime erişim kategorisinde uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim olmak üzere iki alt kategorinin ortaya çıktığı görülmektedir. Katılımcılar, çocuklarının uzaktan eğitimde çoğunlukla dizüstü bilgisayar, masaüstü bilgisayar, tablet, telefon kullandıklarını, Google Classroom uygulaması, Zoom ve EBA üzerinden dersleri işlediklerini ifade etmişlerdir. Bazı katılımcıların çocuklarını yüz yüze eğitimde özel okula, bazılarının da devlet okuluna gönderdikleri görülmektedir. Çocuklarını özel kurslara da gönderen katılımcılar da vardır. İki katılımcı çocuklarına özel ders aldırılmaktadır. Bazı veliler çocuklarının ders açığını kendileri kapatmaya çalışmaktadır. Bir katılımcı da çocuğunun eksikliğini arkadaşlarıyla birlikte çalışarak kapattığını ifade etmiştir. Bazı çocuklar da kendilerinden büyük kardeşlerinden yardım almışlardır. Pandemi döneminde ailenin genel durumu ve eğitime erişime ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

- *Kendilerine ait bir bilgisayar yok. O da ortak. Tablet ve telefon var. Canlı derslerin çakışması durumunda onları kullanıyoruz. Bilgisayarlar çok pahalı şu sıralar. Mecburiyet karşısında telefondan giriyor çocuklar (Murat).*
- *Evde bilgisayar ve tablet var. İki tane de akıllı telefon var. Odası da var. İmkânları çoğu öğrenciye göre çok iyi (Numan).*
- *Evde toplam 6 kişi yaşıyoruz. Annem ve babam da bizimle yaşıyor. 2 çocuğum var. Bu yıl 1. Sınıfa başladı bir tanesi. Diğeri daha küçük. Kendine ait bir odası yok çocuğum. Bilgisayarı da yok (Feridun).*

Çocuk yönetimine ilişkin kendilerini olumsuz yönde değerlendiren katılımcı veliler, ailenin yetersizliği alt kategorisinde; pandemide süreç yönetimi, çocuğa zaman ayırmama, ders çalışmayı kontrol etme, yönlendirme, zaman karmaşası yaşanması, öngörüsüzlük, bilinçsizlik, boş vermişlik gibi sorunlardan bahsetmişlerdir. Fiziksel ve sosyal sorunlar olarak; eğitsel ve ailevi, akran ilişkilerinin kurulamaması, tavizler verme gibi sorunlardan ve bıkkınlık gibi yıpranmışlıklardan bahsetmişlerdir. Psikolojik sorunlar alt kategorisinde bocalama, stres, obsessif kompulsif bozukluk, sürekli el ve yüz

yıkama, kontrol kaybı, çocuğa kızma sorunlarını dile getirmişlerdir. Çocuk yönetiminde kendilerini yeterli gören veliler planlama, rehberlik etme ve denetim boyutlarında konuyu ele almışlar ve öngörüsüzlük, karar verme, aile fertleri arasında eşgüdüm, psikolojik sağlamlık, yeteri kadar zaman ayırma, öğretmenle iletişim, kendi kendini yönetme, anne – baba denetimi, diğer aile fertlerinin denetimi gibi durular üzerinde görüşler bildirmişlerdir. Bu görüşlerden bazıları aşağıda sunulmuştur.

- *Bir ara çok fazla ekran izlemeye başlamışlardı, bu durumu anneleri ile fark ettiğimizde müdahalede bulunduk. Özellikle anneleri o dönemde oyunlar ve etkinliklerle çocukların ilgisini ekrandan uzaklaştırdı. Sonrasında çocuklar ekranla ilgili kurallara uymakta zorluk çekmediler (Süleyman).*
- *Özellikle kitap okuma, ders çalışma, online derslerin takibi gibi konularda elbette yönlendirmek zorunda kaldık. İlk başlarda bu durum çok daha stresli geçti. Alışana kadar. Büyük çocuk da sıkıntı yaşadı ilk başlarda. Ancak sonra alıştılar (Ahmet).*
- *İşte bu noktada bizde de problem var. Düşünemedik bu kadar uzayacağını bu pandeminin. Çocukların hayatında farklı etkinlikler düşünemedik. (Murat).*

Çocukların Boş Zaman Yönetimi

Çocukların boş zaman yönetimine ilişkin oluşturulan kategori, alt kategori ve kodlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3
Çocukların Boş Zaman Yönetimi

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Sportif Faaliyetler	Bireysel	Bisiklete binme, bilgisayar oynama, yürüyüş yapma
	Aile üyeleri ile	Satranç oynama, basketbol oynama, geleneksel oyunlar, evi temizleme etkinliği, köy hayatı, langırt oynama, kardeşlerin birlikte oynaması
	Arkadaşlarla	Satranç oynama, bahçede futbol oynama
Sanatsal Faaliyetler	Bireysel	Müzik aleti çalma, müzik dinleme, dans etme, resim yapma, farklı sanatsal faaliyetler
	Aile üyeleri ile	Resim yapma, film izleme, dans etme, şarkılar söyleme
	Arkadaşlarla	Site bahçesinde müzik aleti çalma, Şarkılar söyleme
Eğitsel faaliyetler	Bireysel	Kitap okuma, televizyonda ders izleme, EBA TV ders tekrarlarını izleme
	Aile üyeleri ile	Kitap okuma, eğitici filmler izleme, YouTube üzerinden dersler izleme, alıştırmalar yapma, akıl oyunları oynama
	Arkadaşlarla	Online denemeler, kitap okuma yarışması, soru çözme yarışması
Sosyal Faaliyetler	Bireysel	Uygulamalarla yabancı dil konuşma
	Aile üyeleri ile	Dede-nineyle vakit geçirme Anne-babayla sohbet etme
	Arkadaşlarla	Online sohbetler, EBA üzerinden iletişim kurma

Tablo 3'te çocukların boş zamanlarını nasıl yönettiklerine ilişkin bulgular görülmektedir. Tabloda pandemi döneminde çocukların boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler sportif, sanatsal, eğitsel ve sosyal faaliyetler olarak beş kategoride incelenmiştir. Her kategoride de üç alt kategorinin olduğu görülmektedir. Bunlar, bireysel, arkadaşlarla yapılan faaliyetler ve aile üyeleri ile yapılan faaliyetlerdir. Sportif faaliyetler kategorisinin bireysel boyutunda en sık yapılan etkinlikler bisiklete binme, bilgisayar oynama (futbol, basketbol gibi oyunlar) ve yürüyüş yapmadır. Aile üyeleri ile yapılan sportif etkinler; satranç oynama, basketbol oynama, geleneksel oyunlar, evi temizleme etkinliği, köy hayatı (bağ-bahçe işleri, hayvanlara bakma), kardeşlerin birlikte oynaması ve langırt oynamadır. Arkadaşlarla yapılan sportif etkinlikler ise satranç oynama ve evlerinin önünde ya da bahçesinde futbol oynamaktır. Sanatsal faaliyetlerin bireysel boyutunda; müzik aleti çalma, müzik dinleme, dans etme, resim yapma, farklı sanatsal faaliyetler yer almaktadır. Aile üyeleri ile yapılan

sanatsal faaliyetler; resim yapma, film izleme, dans etme, şarkılar söyleme ve arkadaşlarla yapılan etkinlikler de site bahçesinde müzik aleti çalma, şarkılar söylemedir. Eğitsel faaliyetlerin bireysel boyutunda; kitap okuma, televizyonda ders izleme ve EBA TV’de ders tekrarlarını izleme faaliyetleri bulunmaktadır. Aile üyeleri ile yapılan eğitsel faaliyetler içinde kitap okumanın tekrar yer aldığı görülmekte ve diğer eğitsel faaliyetler, eğitici filmler izleme, YouTube üzerinden dersler izleme, alıştırmalar yapma, akıl oyunları oynamadır. Çocukların arkadaşlarıyla yaptıkları eğitsel faaliyetler ise online denemeler, kitap okuma yarışması ve soru çözme yarışması yapmalarıdır. Sosyal faaliyetlerin bireysel boyutunda, uygulamalarla kendi kendine yabancı dil konuşma (Web2 araçlarını kullanarak), arkadaşlarla online sohbetler ve EBA üzerinden iletişim kurma, aile üyelerinden dede-nineyle vakit geçirme ve anne-babayla sohbet etme bulunmaktadır. Çocukların boş zaman yönetimine ilişkin görüşmelerden bazıları aşağıda sunulmaktadır:

- *Vallahi evde sürekli beraberiz. Ancak herkes kendi halinde. Akşam işte biraz vakit oluyor. Bir de hafta sonlarında. Günde ortalama birlikte yapılan etkinlikler yemek yemek de dâhil en fazla 1,5-2 saat falandır. Yeterli değil tabiki. Onların hayatlarına dokunacağımız zamanlar bu zamanlar. Kendimizden önce onları düşünmeliyiz ancak olmuyor işte. Yorgunluktan yeterli vakit ayıramıyorum (Murat).*
- *Daha çok meslek icabı önceden çocuklarla daha az vakit geçirebiliyorduk. Bu dönemde çocuklarla çok vakit geçirdik. Bu durum bazen evin içindeki otorite kaybına da neden oldu aslında. Olumsuz etkilendik. Çok fazla yüz göz olduk diyebilirim. Bunun yanında olumlu tarafı da aslında çocuklarımı daha iyi tanıma fırsatı buldum. Yeterli olduğunu düşünüyorum. En az iki saat vakit ayırdım diyebilirim. Langırt aldım eve bazen onunla da oynadık. Yakan top gibi geleneksel oyunlarla da vakit geçirdiğimiz zamanlar oldu (Serdar).*
- *Ama ben ve annesinden çok dedesi ve ninesi ile vakit geçirdi. Dedesinden çok yüz bulduğu için pek derse yönelmedi çocuk (Feridun).*
- *İki kardeş arasında dört yaş olduğu için genelde birlikte oynayarak geçirmekteler. Genellikle satranç oynadılar evdeyken. Bisiklet kullanmayı öğrendik, ev temizledik birlikte ve bunu oyun haline getirerek eğlenceli vakitler geçirdik. Çocuklarla birlikte evin camlarını bile sildik (Süleyman).*
- *Köye gittik. Köyde bahçe işleri ile uğraştık. Ağaç diktik, fidan diktik. Dedeyle hayvanlarla ilgilendiler. Eğlenceli vakitler geçirdik. Aslında bir yerde spor da yapmış olduk. Hayvanlara baktık, bağ-bahçe işleri ile uğraştık. (Numan).*

Çocukların Öğrenim Sürecinin Yönetimi

Çocukların öğrenim sürecine ilişkin oluşturulan kategori, alt kategori ve kodlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Çocukların Öğrenim Sürecinin Yönetimi

Kategori	Alt	Kodlar
Uzaktan eğitim sürecinde	Kategori	
	Teknolojik	Bilgisayar eksikliği, telefonda ders takibi, çevrimiçi platformlar, dijital destek, teknolojik yatırım
	Psikolojik	Çocuğa ilgi gösterme, veli sorumluluğu, ebeveyn rehberliği, motivasyon sağlama, anne-babanın çalışması
Yüz yüze eğitim sürecinde	Eğitimsel	Anne-babanın okur-yazar olmaması, anne-babanın üniversite mezunu olması, online bilesem dersleri, online derslere katılım
	Teknolojik	Telefonla kontrol, özel okul teknolojik alt yapısı, okullarda dijitalleşme süreci
	Psikolojik	Anne-babada stres, ebeveynlerde kaygı Ebeveynlerin boş vermişliği, velilerin aşırı müdahaleciliği, okula göndermede kararsızlık, okul sürecinde ciddiyet
	Eğitimsel	Ders programı, ebeveyn rehberliği, öğretmenden yardım isteme, ders takibi

Tablo 4’te çocukların öğrenim sürecinin yönetimine ilişkin ailelerin nasıl bir yol izledikleri ve karşılaşılan sorunları çözmek için neler yaptıklarına ilişkin bulgular bulunmaktadır. Çocukların öğrenim sürecinin yönetimi noktasında ulaşılan kodlar sonucunda uzaktan eğitim sürecinde ve yüz

yüze eğitim sürecinde olmak üzere iki kategori ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde teknolojik, psikolojik ve eğitimsel olmak üzere üç alt kategori bulunmaktadır. Teknolojik boyutta; bilgisayar eksikliği, telefondan ders takibi, çevrimiçi platformlar, dijital destek, teknolojik yatırım gibi kodlar bulunmaktadır. Psikolojik boyutta; çocuğa ilgi gösterme, veli sorumluluğu, ebeveyn rehberliği, motivasyon sağlama, anne-babanın çalışması gibi durumlar görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinin eğitimsel boyutunda; anne – babanın okur yazar olmaması, anne-babanın üniversite mezunu olması, online bilsem dersleri, online derslere katılım gibi durumlar üzerinde görüşler bildirilmiştir. Yüz yüze eğitim süreci kategorisinin teknolojik boyutunda ise; telefonla kontrol, özel okul teknolojik alt yapısı, okullarda dijitalleşme süreci kodlara ulaşıldığı görülmektedir. Psikolojik boyutunda; anne-babada stres, ebeveynlerde kaygı, ebeveynlerin boş vermişliği, velilerin aşırı müdahaleciliği, okula göndermede kararsızlık, okul sürecinde ciddiyet gibi duygular ve durumlar üzerinde durulmuştur. Yüz yüze eğitim sürecinin eğitimsel boyutunda; ders programı, ebeveyn rehberliği, öğretmenden yardım isteme ve ders takibi kodları bulunmaktadır. Çocukların öğrenim sürecinin yönetimine ilişkin görüşlerden bazıları şunlardır:

- *Eşimin de okuma yazması yok. O yüzden pek bilemedim ne yapacağımızı. Yönlendiremedik işte. Çocuğa bu süreçte doğru düzgün rehberlik edemedik. Bu konuda çok üzgünüm (Feridun).*
- *Üniversite mezunu olmayan veliler var. Onlar nasıl idare ettiler bu süreci çok merak ediyorum. Ben üniversite mezunuyum. Eğitim sürecinde bana çok fazla sorumluluk düştü. Yük biz velilerin üzerindedir. Özellikle Matematik ve İngilizce gibi derslerde sıkıntılar yaşadık. Belirli bir ders programının olmaması durumu daha karmaşık hale getirdi (Gülay).*
- *Sınıfta sorumluluklar çok daha fazla. Bu sorumluluklar anne baba ve çocukta strese neden olabiliyor. Ödevlerin ve eksik kalan konuların sorumlulukları hep ailelere yüklendi bu süreçte (Numan)*
- *Online eğitim sürecinde tabi bazı sıkıntılar yaşadık. Tek bilgisayar olduğu ve evde birden fazla canlı derslere katılan olduğundan problemler yaşadık. (Ahmet)*

Pandeminin Etkileri

Pandeminin etkilerine ilişkin oluşturulan kategori, alt kategori ve kodlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5
Pandeminin Etkileri

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Olumlu	Eğitimsel	Yeni kazanımların oluşması, disiplin kazanma, Paylaşımlarda bulunma, birlikte vakit geçirme
	Ailesel	Aile bağlarını güçlendirme, İletişimin güçlenmesi Çocukları tanıma fırsatı, aile fertleri arasında yardımlaşma
	Psikolojik	Empati ve hoşgörü
	Fiziksel	Temizlik alışkanlığı Özbakım becerileri Sağlıklı beslenme
	Teknolojik	Bilgisayar kullanmayı öğrenme Word, Excel gibi programları öğrenme Web2 araçlarını kullanma

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Olumsuz	Eğitimsel	Ödev yapmama/ders çalışmama Öğrenmelerin telafi edilememesi Okulların sürekli açılıp kapanması Başarısızlık, programsızlık, okul özlemi
	Ailesel	Dağınıklık çatışması Günlük yaşamdaki ani değişiklik İletişimde sorunlar
	Psikolojik	Sosyal ve duygusal gelişimde eksikler Çocuklarda huzursuzluk ve agresif davranışlar Çatışma, stres, motivasyon kaybı, sıkılma, disleksi, Üzülme, tahammülsüzlük ve kaygı
	Fiziksel	Fiziksel gelişimde eksiklik Akran etkileşiminde eksiklik Uyku saatlerinde düzensizlik
	Teknolojik	Teknolojik aletlere bağımlılık EBA, Zoom ve internette yaşanan sıkıntılar Güvensiz dijitalleşme Online paylaşım kanallarına bağımlılık Online oyunlar

Tablo 5’te pandeminin etkilerine bakıldığında olumsuz ve olumlu yönde iki kategorinin ortaya çıktığı görülebilmektedir. İki kategoride de eğitimsel, ailesel, psikolojik, fiziksel, teknolojik boyutta kodlara ulaşılmıştır. Eğitimsel açıdan olumsuz olarak ödev yapmama/ders çalışmama, öğrenmelerin telafi edilememesi, okulların sürekli açılıp kapanması, başarısızlık, programsızlık, okul özlemi gibi kodlar görülebilmektedir. Ailesel sorunlar içinde, dağınıklık yüzünden çatışmalar, günlük yaşamdaki ani değişiklik ve iletişim sorunları vardır. Psikolojik olarak olumsuz yönde; sosyal ve duygusal gelişimde eksikler, çocuklarda huzursuzluk, çocuklarda agresif davranışlar, çatışma, stres, motivasyon kaybı, sıkılma, disleksi, üzülme, tahammülsüzlük, kaygı gibi kodlara ulaşılmıştır. Fiziksel alt kategorisinde; fiziksel gelişimde eksiklik, akran etkileşiminde eksiklik, uyku saatlerinde düzensizlik sorunlarının olduğu görülmektedir. Pandeminin etkilerinin teknolojik alt boyunda olumsuz olarak teknolojik aletlere bağımlılık, EBA’da yaşanan sıkıntılar, Zoom’da yaşana sıkıntılar, internette yaşanan sıkıntılar, güvensiz dijitalleşme, online paylaşım kanallarına bağımlılık ve online oyunlar sayılmaktadır. Olumlu yönde de kodlar; eğitimsel, ailesel, psikolojik, fiziksel ve teknolojik alt kategorilerinde değerlendirilmektedir. Eğitimsel açıdan olumlu yönde; yeni kazanımların oluşması, disiplin kazanma, paylaşımlarda bulunma kodları ortaya çıkmıştır. Ailesel bakımdan; paylaşımlarda bulunma, birlikte vakit geçirme, aile bağlarını güçlendirme, çocukları tanıma fırsatı kodlarına ulaşılmıştır. Psikolojik alt kategorisinde; iletişimin güçlenmesi, aile fertleri arasında yardımlaşma duygularının gelişmesi, empati ve hoşgörü kodlarının yer aldığı görülmektedir. Fiziksel açıdan da pandeminin olumlu etkilerinden bahsetmek mümkündür. Bu noktada ulaşılan kodlar arasında; çocukların temizlik alışkanlığını evde kazanmaları, öz-bakım becerileri, sağlıklı beslenme yer almaktadır. Teknolojik açıdan da pandeminin etkileri ortaya çıkmıştır. Bunlar; bilgisayar kullanmayı öğrenme, Word, Excel gibi programları öğrenme, Web2 araçlarını kullanma gibi olumlu öğrenmelerdir. Pandeminin etkilerine ilişkin kodlara ulaşılan görüşmelerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

- *Evet, ders çalışma noktasında çatışmalar yaşadık. Bu süreç yorucuydu. Ancak olumlu etkileri de yok değil. Örneğin çocuk bilgisayar kullanmayı, online denemeler yapmayı öğrendi bu süreçte. Word, Excel gibi programlarda ödevler hazırladı ve öğretmenine e-mail ile gönderdi. Olumsuz etkileri olmadı mı? Evet oldu. Örneğin okulların bir açılıp bir kapanması bizi olumsuz etkiledi. Hayat düzenimiz belirsiz oldu. Okula bırak, okuldan al. Eşimin dersleri olduğunda git gel yapmak zorunda kaldım (Ahmet).*
- *Özellikle büyük çocuğumun ödevlerini yaptırmak konusunda ara sıra zorlanmalar yaşadık. Ancak sonraları bu durumları aştık. Tahammülsüzlükler yaşadık. Çok üzüldüğümüz zamanlar oldu. Birbirimizi kırdığımız zamanlar oldu. Çocuk strese girdi, ancak disiplini oturttuk sonra. Aslında ben kendi çocuklarım adına pandemi döneminde akademik öğrenme kayıplarının telafi edilemeyecek boyutta olduğunu düşünmüyorum, ancak başka aileler için bu çok ciddi bir sorun olabilir (Süleyman).*

- *Pandemi çocuğu etkiledi. Bu yüzden çocuk 1. Sınıfı tekrar edecek. Boşa gitti 1 yılı. Okula düzenli gelemedi. Derslere giremedi. Belirli bir program olmayınca benim de yapabileceğim bir şey kalmadı. Sonunda ben de pes edip bıraktım takibi. Bilinçsizce davrandığım için üzülüyorum aslında ama benim anladığım bir konu değil eğitim işi (Feridun).*
- *Süreç çok karmaşık, değişken ve çok hızlıydı. Başarılarını olumsuz etkiledi bence. Gündüz ödev yapmıyorlar. Akşam saat 10 gibi ödev başına geçiyorlar. Yetiştiremeyince de ağlıyorlar. Beyin yoruluyor. Vücut yoruluyor, tam uyku vakti ödeve oturuyorlar. Artık çalışma düzenleri kalmadı (Murat).*
- *Kişisel gelişimim için araştırmalar yapsam da daha çok ev içinde minik çatışmalara dönüştü iletişim. Dört duvar arasında çocukların bağırmaları, ağlamaları, kavgaları, isteksizlikleri. Sürekli beraber olmak sıkıttı açıkçası. Oğlumun sürekli videolar izlemesi, tabletle oynaması, sürekli arkadaşlarını çağırıp bağıra çağıra oyun oynamaları çok can sıkıcı olmaya başladı son zamanlarda. İlk başlarda o kadar etkilemiyordu (Kübra).*

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma, pandemi döneminde evde uzaktan eğitim yoluyla öğrenim gören ve sosyal yaşamı evle sınırlı kalan çocukların veliler tarafından nasıl yönetildiğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada; ailenin genel durumu ve eğitime erişim, velilerin çocuk yönetimi, pandeminin etkileri, çocukların boş zaman yönetimi ve çocukların öğrenim süreçlerinin yönetimi olmak üzere beş ana kategorinin olduğu görülmektedir. Araştırmada velilerin bir kısmı çocuk yönetimi konusunda kendisini olumlu değerlendirirken, bir kısmının ise olumsuz değerlendirdiği tespit edilmiştir. Çocuk yönetiminde kendilerini olumlu gören veliler planlama yapma, rehberlik etme, aile fertleri arasında eşgüdüm, psikolojik sağlamlık, yeteri kadar zaman ayırma, öğretmenle iletişim gibi konular üzerinde durmuşlardır. Kendilerini olumsuz yönde değerlendiren veliler çocuğa zaman ayırmama, ders çalışmayı kontrol etme, yönlendirme, zaman karmaşası yaşanması, öngörüsüzlük, bilinçsizlik, boş vermişlik gibi sorunlardan bahsetmişlerdir. Kendisini çocuk yönetimi konusunda olumsuz değerlendiren velilerin boş zamanlarında yapmaları gereken faaliyetler konusunda bilgilendirilmeleri ve çeşitli eğitimlere katılmaları çocukların faydasına olabilir.

Anne babaların, özellikle okul çağındaki çocuklarıyla birlikte evde kalma ve onlarla rahatlatıcı, eğlenceli ve geliştirici aktiviteler üretme konusunda eksiklikleri olduğu tespit edilmiştir. Bu açıdan ev içerisinde kule yapmaca oyunu, uçan bardaklar oyunu gibi rekreatif oyunlar oynanabilir (Gümüşgül ve Aydoğan, 2020). Öztürk, Kuru ve Yıldız (2020) yaptıkları çalışmalarında, pandemi sürecinde çocukların daha çok oyun oynadıklarını ve evde aktivitelerle vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir. Günlerinin uyuyarak, televizyon seyrederek, ödev yaparak ve resim çizerek geçtiğini ifade eden çocukların da olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerin bu süreçte çocuklarıyla vakit geçirmeleri, aile bağlarının gelişmesi açısından bir fırsata dönüştürebilir. Velilerin çocukları ile ilgili gelişimsel sorumlulukları vardır. Çocuklarının karakter ve yetenek gelişimine destek olmak, kültürel ve toplumsal kuralları öğrenmelerini sağlamak bu görevlerinden bazılarıdır (Dethloff, 2005). Bu açıdan birlikte geçirilen zamanı iyi kullanmak birçok olumlu etkiyi beraberinde getirebilir (Kırıl, 2016). Bu faaliyetlerin başında bahçe işleri, temizlik, evcil hayvan bakımı, ev bitkileri, birlikte kitap okuma saatleri gibi farklı aktiviteler uygulanabilir. Tüm veliler olmasa da bazı veliler bu uygulamalardan birkaçını çocukları ile yaptıklarını belirtmişlerdir. Bunların her biri için saat uygulaması yapılması, çocuklarla geçirilecek zamanın kaliteli ve düzenli olması bakımından yararlı olabilir.

Araştırma kapsamında pandeminin etkilerine bakıldığında ise olumsuz ve olumlu yönde olduğu görülmektedir. Eğitimsel açıdan olumsuz olarak ödev yapmama/ders çalışmama, öğrenmelerin telafi edilememesi, okulların sürekli açılıp kapanması, başarısızlık, programsızlık, okul özleminin ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Ailesel sorunlar içinde, dağınıklık yüzünden çatışmalar, günlük yaşamdaki ani değişiklik ve iletişim sorunları vardır. Psikolojik olumsuz etkiler ise sosyal ve duygusal gelişimde eksikler, çocuklarda huzursuzluk ve agresif davranışlar, çatışma, stres, motivasyon kaybı, sıkılma, disleksi, üzülme, tahammülsüzlük, kaygı gibi kodlara ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca okuma güçlüğü çeken öğrencilerin de olduğu tespit edilmiştir. Okuma konusunda akranlarının gerisinde kalan

çocukların ailelerinin hem yüz yüze hem de uzaktan eğitim sürecinde onlara daha fazla zaman ayırması ve onlara ilgi göstermesi gerekmektedir. Bu noktada okuma güçlüğü çeken öğrencilerin ailelerine yönelik okuma destek programlarının geliştirilmesi çocuklar için faydalı olabilir.

Disleksi olan öğrencilerin durumları da bu noktada özellikle dikkate alınmalıdır. Çünkü disleksi olan öğrencilerin öğrenmede gösterdikleri çaba ile nihai sonucun kalitesi arasında tutarsızlık vardır. Bu tutarsızlık, yalnızca okuma edinme sürecinde değil, tüm öğrenme aşamalarında yüksek düzeyde stres, hayal kırıklığı ve endişeye neden olabilmektedir (Forteza-Forteza, Rodriquez-Martin, Alvez-Arrequi ve Alvarez-Hevia, 2021). İlk ve ortaokul öğrencilerine yönelik Türkçe, matematik ve hayat bilgisi derslerinin videolarının yanı sıra ayrıca etkinlik videolarının öğretmenler tarafından kaydedilip (Gençoğlu ve Çiftçi, 2020) velilere gönderilmesi, geride olan ve okuma güçlüğü çeken öğrencilere bunların sunulması oldukça yararlı olabilir. Ayrıca psikolojik çatışma, kaygı ve çeşitli sorun yaşayan aileler için okul rehberlik servisleri senkron ve asenkron programlar düzenleyebilir.

Olumlu etkiler ise eğitimsel, ailesel, psikolojik, fiziksel ve teknolojik alt kategorilerinde değerlendirilmiştir. Eğitimsel açıdan olumlu yönde yeni kazanımların oluşması, disiplin kazanma, paylaşımlarda bulunma kodları ortaya çıkmıştır. Ailesel bakımdan; paylaşımlarda bulunma, birlikte vakit geçirme, aile bağlarını güçlendirme, çocukları tanıma fırsatı kodlarına ulaşılmıştır. Psikolojik olarak iletişimin güçlenmesi, aile fertleri arasında yardımlaşma duygularının gelişmesi, empati ve hoşgörü kodlarının yer aldığı görülmektedir. Fiziksel açıdan da pandeminin olumlu etkilerinden bahsetmek mümkündür. Bu noktada ulaşılan kodlar arasında; çocukların temizlik alışkanlığını evde kazanmaları, öz bakım becerileri, sağlıklı beslenme yer almaktadır. Teknolojik açıdan da pandeminin olumlu etkileri ortaya çıkmıştır. Bunlar; bilgisayar kullanmayı öğrenme, çeşitli bilgisayar programlarının kullanımının öğrenilmesi şeklindedir. Bu sebeple çeşitli eğitimlerin tüm paydaşlar için planlanması faydalı olabilir.

Okullara, dijital yeterlilikleri geliştirmek, personelin sürekli mesleki gelişimi, teknik donanımlarını ve personel kaynaklarını iyileştirmek için hem mali hem de maddi kaynaklar sağlanmalıdır (Huber ve Helm, 2020). Bundan dolayı, Türkiye'nin her yerinde internete erişim için yeterli alt yapının oluşturulması ve böylelikle geniş kitlelere uygun yerlerde ve uygun koşullarda eğitim imkânı sunulması avantajlı olacaktır. Eğitimin her seviyesindeki öğrenciler internet aracılığıyla desteklenmelidir (Can, 2020). Çünkü yüz yüze derslerin işlenememesi, çevrimiçi platformların ve diğer teknolojiler açısından zengin faaliyetlerin kullanılmasıyla bir şekilde telafi edilebilmesine rağmen, gerekli dijital cihazlara erişim nüfus içinde eşit olarak dağılmamaktadır. Özellikle, sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı ailelerin çocukları bu cihazlara erişim imkânından yoksun kalmışlar, COVID-19 krizinden ciddi şekilde etkilenmişler ve sonuç olarak öğrenme eşitsizliklerinin artmasında başat rol oynamışlardır (OECD, 2020). COVID-19 pandemisi devam ettiği için uzaktan eğitimle derslerin ilerleyen süreçte de devam edeceği düşünülmektedir. Bu sebeple devletlerin internet alt yapısının sağlanması, okullarda bilgisayar odalarının bilgisayar olmayan çocuklara mesafe kuralları çerçevesinde kullanılması, öğrencilere tablet, bilgisayar desteği için çeşitli kurumlarla işbirliği yapılması çocukların faydasına olabilir.

Araştırmada, pandemi döneminde çocukların boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler sportif, sanatsal, eğitsel ve sosyal faaliyetler olarak beş kategoride incelenmiştir. Çocukların bu faaliyet alanlarında desteklenmeleri onların yararına olup; ekran karşısındaki süreleri ve oluşan dijital bağımlılığı azaltabilir. Böylece çocukların bedensel, zihinsel, sanatsal yönden gelişmelerine de destek olunabilir. Çocukların öğrenim sürecinin yönetimi uzaktan ve yüz yüze eğitim olmak üzere iki kategoride incelenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde teknolojik, psikolojik ve eğitimsel olmak üzere üç alt kategori bulunmaktadır. Teknolojik boyutta; bilgisayar eksikliği, telefonda ders takibi, çevrimiçi platformlar, dijital destek, teknolojik yatırım gibi kodlar bulunmaktadır. Psikolojik boyutta; çocuğa ilgi gösterme, veli sorumluluğu, ebeveyn rehberliği, motivasyon sağlama, anne-babanın çalışması gibi durumlar görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinin eğitimsel boyutunda; anne-babanın okur yazar olmaması, anne-babanın üniversite mezunu olması, online derslere katılım gibi durumlar üzerinde görüşler bildirilmiştir. Yüz yüze eğitim süreci kategorisinin teknolojik boyutunda ise telefonla kontrol, özel

okul teknolojik alt yapısı, okullarda dijitalleşme süreci gibi kodlara ulaşıldığı görülmektedir. Psikolojik boyutunda anne-babada stres, kaygı, boş vermişlik, aşırı müdahalecilik, okula göndermede kararsızlık gibi duygular ve durumlar olduğu tespit edilmiştir. Bu gibi durumlar için okul rehberlik servilerinin senkron, asenkron ve yüz yüze destek faaliyetleri yapılması okul yönetimlerinde planlanabilir. Pandemi süreciyle birlikte uygulanan sokağa çıkma yasakları ilkokul öğrencilerini pek çok yönden etkilemiştir. Bu etkiler incelendiğinde öğrencilerin bu süreçte korku ve kaygı yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu korku ve kaygılar bir yakının kaybı, sürekli elleri yıkama yüzünden gelecekte takıntılı hale gelme ve temizlik eksikliği nedeniyle okulların açılması durumunda çocuklara hastalığın bulaşma olasılığıdır (Erol ve Erol, 2020). Bu çalışmada da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu sebeple ailelerin çocuklarına destek olması onların bu sorunları aşmalarında destek olabilir.

Evde çocuklarını yönetme konusunda velilere yapılacak olan bilgilendirme çalışmaları, çocukların uzaktan eğitim sürecini daha verimli geçirmelerini sağlayabilir. Çocukların öğrenme ortamlarının yeniden düzenlenmesi ve gerekli teknolojik donanımların temin edilmesi noktasında farklı çalışmalar yapılabilir. Velilerin evde çocuklarını yönetme becerilerini geliştirmeleri, çocukların evde yapacakları etkinliklerin çeşitliliğini artırabilir ve zaman yönetimi konusunda velileri farklı çabalara itebilir. Yapılan bu araştırma 11 velinin pandemi sürecinde çocuk yönetiminde yaşadıkları sorunları ve çocuklarını nasıl yönettiklerini tespit etmek için yapılmıştır. Benzer bir araştırma öğretmenlerle yapılarak uzaktan online derslerdeki sınıf yönetimi konusunda yaşanan zorluklar araştırılabilir veya yöneticilerle yapılarak yöneticilerin yaşadıkları yönetsel sorunlar ortaya çıkarılabilir. Veliler, öğretmenler ve yöneticiler için oluşturulacak ölçeklerle yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nicel araştırma teknikleri ile ölçülerek, sonuçlar genellenebilir.

Kaynakça

- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırma Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün, M. ve S. B. Demir, Çev.). Siyasal.
- Çalışkan, N., ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 69-82.
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *PROSPECTS*, 49, 91-96.
- Dethloff, N. (2005). Parental rights and responsibilities in German. *Family Law Quarterly*, 39(2), 315-337.
- Erol, M., ve Erol, A. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynleri gözünden ilkokul öğrencileri. *Milli Eğitim*, 49(1), 529-551.
- Fink, A. S. (2000). The role of the researcher in the qualitative research process. A potential barrier to archiving qualitative data. *Forum : Qualitative Social Research SOZIALFORSCHUNG*, 1(3). 15 Ağustos 2021 tarihinde <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs000344>. adresinden alındı.
- Forteza-Forteza, D., Rodriquez-Martin, A., Alvez-Arrequi, E., & Alvarez-Hevia, D. M. (2021). Inclusion, dyslexia, emotional state and learning: Perceptions of Ibero-American children with dyslexia and their parents during the COVID-19 lockdown. *Sustainability*, 13(2739), 1-16.
- Gençoğlu, C., ve Çiftçi, M. (2020). COVID-19 salgınında eğitim: Türkiye üzerinden bir analiz. *Journal of History School*, 46, 1648-1673.
- Gümüşgöl, O., ve Aydoğan, R. (2020). Yeni tip koronavirüs-COVID-19 kaynaklı evde geçirilen boş zamanların ev içi rekreatif oyunlar ile değerlendirilmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 107-114.
- Huber, S. G., & Helm, C. (2020). COVID-19 and schooling: Evaluation, assessment and accountability in times of crises-reacting quickly to explore key issues for policy, practice and research with the school barometer. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 32, 237-270.

- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yönetimi kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel.
- Karip, E. (2020). *tedmem*. <https://tedmem.org>: <https://tedmem.org/>: <https://tedmem.org/vurus/covid-19-okullarin-kapatilmasi-ve-sonrasi> adresinden alındı
- Kırıl, E. (2016). *Okul yöneticilerinde zaman yönetimi*. EYUDER Yayınları.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.). Nobel.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi*. (S. A. Altun, & A. Ersoy, Çev.). Pegem Akademi.
- OECD. (2020). *School education during COVID-19 were teachers and students ready?* Turkey-country note OECD. 08 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.oecd.org/education/Turkey-coronavirus-education-country-note.pdf> adresinden alındı.
- Öztürk, E. D., Kuru, G., & Yıldız, C. D. (2020). Covid-19 günlerinde anneler ne düşünür, çocuklar ne ister? Anne ve çocuklarının pandemi algısı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 204-220.
- Paakkari, L., & Okan, O. (2020). COVID-19: Health literacy is an underestimated problem. *The Lancet Public Health*, 5(5), 249-250.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün, M. ve S. B. Demir, Çev.). Pegem Akademi.
- Sarı, T., & Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975.
- Sönmez, E. D., & Cemaloğlu, N. (2021). Okullaşma sürecinde uzaktan evde eğitime geçiş. *İnsan ve İnsan Bilim Kültür Sanat ve Düşünce Dergisi*, 8(27), 63-82.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.